

ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ СВІДОМОГО ЧИТАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОГО НАВЧАННЯ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Сучасна початкова школа покликана забезпечити становлення особистості молодшого школяра шляхом виявлення і цілісного розвитку здібностей, формування умінь і бажання вчитися. Пріоритетним завданням сучасної школи є розвиток дитини як неповторної особистості, реалізація її творчого потенціалу, формування критичного мислення, прагнення до самостійної пізнавальної діяльності. Головною метою основної школи є розвиток інтелектуальної, пізнавальної, комунікативної активності й навчальної самостійності учня, формування якісно нової мотивації навчальної праці, що спрямована на оволодіння різними способами отримання інформації. Вирішення питань наступності початкової й основної шкіл пов'язане зі створенням перспективного навчального середовища, що стане джерелом розвитку кожного школяра. Особливе значення для успішної адаптації на початковому етапі навчання мають сформованість загально-навчальних умінь та навичок і увага до їх удосконалення в основній ланці школи.

Одним із найважливіших умінь дитини є вміння читати. Обсяг інформації постійно зростає, а щоб отримати її з книг, преси, Інтернету, потрібно вміти читати. Сьогодні як ніколи актуальні слова Василя Сухомлинського: «без високої культури читання немає ні школи, ні справжньої розумової праці, читання – це найважливіший інструмент навчання та джерело багатого духовного життя» [1, с. 78]. В умовах особистісно орієнтованого навчання потрібна така система читання, яка забезпечить розвиток дитини, збагатить її емоційно-художній досвід, інформаційно-естетичну базу, що сприятиме становленню духовного світу, розвиватиме відчуття прекрасного.

Читацька діяльність із яскраво вираженою комунікативною спрямованістю є провідною для розділу «Читання і література» у предметі «Рідна мова». Вона багатоаспектна і містить у собі такі поняття, як читацька культура, техніка читання, знання літератури і книги, сприйняття твору, бібліографічна грамотність. Але її головним, вихідним моментом є навичка читання.

Розуміння тексту – це процес перекладу змісту цього тексту у будь-яку іншу форму його закріплення. Процес навчання читання рідною мовою – це система різнохарактерних, але тісно пов'язаних психологічних процесів. Адже насправді ми вчимо не читати, наше справжнє завдання – навчити розуміти те, що читаєш [2, с. 11].

Оволодіння цим процесом вимагає від молодшого школяра досить високого рівня розвитку розумових операцій аналізу і синтезу. Усвідомлення тексту потребує складної мислительної роботи, в результаті

якої визначається головна думка тексту. Ми навчаємо учня читати не для нас, дорослих, а для себе. А це означає, що його потрібно навчити розуміти чужу думку, яка міститься у тексті, брати з тексту той зміст, що вклав у нього автор при написанні, відчути те, що відчувала інша людина [3, с. 80].

Повне, глибоке опанування твору потребує від молодших школярів уміння поділити текст на частини, встановити зв'язок між ними, вибрати найсуттєвішу (головну) інформацію, узагальнити її, визначити головну думку твору. Здатність до пообразного аналізу сама по собі не формується. Про це писала О. І. Никифорова: «здатність безпосереднього образного і емоційного сприйняття літературно-художніх творів не є елементарною і вродженою».

Необхідно, щоб учителі поступово й м'яко ускладнювали зміст навчання у 4–5 класах, особливу увагу приділяли особистісній значущості для школярів цього віку тих чи тих знань, намагалися враховувати їхні пізнавальні інтереси й можливості.

Список використаних джерел

1. Столяренко Л. Д. Основы психологии. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 671 с.
2. Капська А. Й. Виразне читання на уроках літератури в 4–7 класах: посібник для вчителів. – К.: Рад. шк., 1980. – 118 с.
3. Бунеев Р. Н., Бунеева Е. В. Что это значит – учить читать? // Школа. – 2000.